

In het kort:**Belangrijkste inzichten Actualisatie MIRT-Onderzoek Brainportregio 2025**

Actualisatie van het onderzoek uit 2020 bevestigt de eerdere groeiprognoze Brainportregio en biedt inzicht in hoofdkeuzes en randvoorwaarden voor groei in balans tot 2050.

Achtergrond

De Brainportregio groeit al meer dan 15 jaar sneller dan het landelijke gemiddelde. Dit laat zien dat de regio economisch sterk en aantrekkelijk is. Er zijn veel banen, het vestigingsklimaat is goed en steeds meer mensen kiezen ervoor om hier te wonen, werken en studeren. Dit brengt uitdagingen met zich mee door de toenemende spanning op de woningmarkt, de arbeidsmarkt, de leefbaarheid, de mobiliteit en in de fysieke ruimte met name voor werklocaties.

De groei van onze regio verloopt niet altijd gelijkmatig; soms gaat het sneller, soms langzamer. Om de groeivraag in goede banen te leiden, is het belangrijk dat het Rijk, de provincie en de 21 Brainportgemeenten regie blijven nemen, samen investeren en extra keuzes maken. Zo kunnen we de groei in balans houden, zijn we beter voorbereid en kunnen we tijdig anticiperen als het groeiritme verandert. Door wanneer nodig maatregelen of ontwikkelingen te combineren of in de planning en fasering te schuiven.

Het onderzoek vormt hiermee een stevige basis voor de 21 MRE-gemeenten, provincie, Rijk en andere partners om integrale vervolgafspraken te maken. Zo zorgen we voor een Brainportregio die in balans groeit en aantrekkelijk, leefbaar en economisch sterk blijft, nu en richting 2050.

Inzicht 1: Eerdere groeiprognozes Brainportregio bevestigt

De actualisatie van het MIRT-onderzoek bevestigt eerdere groeiprognozes voor arbeidsplaatsen en woningbouw tot 2040, nu rekening houdend met de uitbreiding van de scope van 9 (SGE-)gemeenten naar 21 (MRE-)gemeenten. Deze 21 gemeenten samen vormen de Brainportregio. Ook na 2040 wordt een gestage groei in het aantal arbeidsplaatsen verwacht.

Tabel 1: Onderbouwing groeiprognozes tot 2040 en 2050 (t.b.v. presentaties en persgesprekken)

MIRT onderzoek 2020 vs. 2025: groeiprognozes tot 2040 en 2050			
	MIRT-onderzoek 2020	MIRT-onderzoek 2025	MIRT-onderzoek 2025
	<i>Prognose tot 2040</i>	<i>Prognose tot 2040</i>	<i>Prognose doorkijk 2050</i>
Scope MIRT-onderzoek en groeiprognozes	9 SGE gemeenten (ca. 550.000 inw)	21 MRE gemeenten (ca. 810.000 inw)	21 MRE gemeenten
Woningbouw	62.000	100.000	Geen prognose
Extra arbeidsplaatsen	72.000	79.000	100.000-125.000

Inzicht 2: zes randvoorwaarden voor groei in balans

Het onderzoek in 2020 was gericht op verstedelijking (wonen en werken) en mobiliteit. Het onderzoek van 2025 kijkt breder en laat zien welke randvoorwaarden essentieel en urgent zijn voor groei in balans. Het gaat daarbij om thema's zoals voorzieningen, energie en groen-blauw structuren. Verder onderstreept de actualisatie de gezamenlijke koers van Rijk en regio, die inzet op mobiliteitstransitie en de bouw van 100.000 nieuwe woningen tot 2040. De basis voor de ontwikkeling van de regio blijven de ontwikkelprincipes uit het MIRT-onderzoek uit 2020 en de ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant." (2023). Binnen de actualisatie MIRT-onderzoek zijn voor de middellange termijn hoofdkeuzes gedefinieerd op de thema's wonen, werken, mobiliteit, energie, voorzieningen en groen-blauw. Deze duiden de benodigde strategische focus van Rijk en regio.

1. Woningbouw

De woningbouwopgave in de Brainportregio is omvangrijk en urgent. De economische aantrekkingskracht van de regio zorgt voor een groeiende vraag naar woonruimte, terwijl de huidige productie deze vraag onvoldoende bijhoudt. De ambitie om 100.000 woningen te realiseren in Zuidoost Brabant vóór 2040 is noodzakelijk om de balans tussen wonen en werken te behouden. Dit vraagt om een zorgvuldige ruimtelijke benadering waarin stedelijke verdichting wordt gecombineerd met het versterken van regionale knopen en kwalitatief sterke dorpen en voorzieningen. De urgentie van versnelling vraagt ook om naar kansen buiten de Metropoolregio Eindhoven te kijken. Kwaliteit van de leefomgeving en een gevarieerd woningaanbod zijn daarbij leidend. De ambitie van 100.000 woningen vóór 2040 is niet alleen haalbaar, maar noodzakelijk.

- Woningbouw vormt een hefboom voor kwalitatieve ruimtelijke doelstellingen, zoals stedelijke schaa sprongen, kwalitatief sterke dorpen en voorzieningen.
- Tegelijkertijd is de huidige woningbouwproductie onvoldoende om dit tijdig te realiseren.

2. Werklocaties

De economische ontwikkeling van de Brainportregio, gedreven door het hightech ecosysteem rond de HTSM-sector, leidt tot een sterke toename van de vraag naar werklocaties. Deze groei concentreert zich in het gebied Eindhoven-West/Veldhoven/Best, waar verdichting op bestaande toplocaties reeds plaatsvindt. Daarnaast is er behoefte aan nieuwe werklocaties buiten deze kerngebieden. De HTSM-sector stelt hoge eisen aan nabijheid en ruimte, wat vraagt om een gerichte strategie die zowel behoud als uitbreiding mogelijk maakt. Tegelijkertijd groeit ook de vraag naar werklocaties voor andere sectoren. Dit vraagt om een integrale benadering van de regionale ruimtebehoefte, waarin verschillende typen werklocaties in samenhang worden ontwikkeld.

- Tot 2050 worden er naar verwachting 79.000 tot 125.000 extra banen gecreëerd, met een sterke impuls vanuit het hightechcluster rond ASML. Deze groei wordt echter breder gedragen en manifesteert zich in meerdere sectoren en bedrijven in de regio
- Ontwikkeling van langetermijnperspectief op de doorontwikkeling van de HTSM-sector en toplocaties waarbij ook kansen voor meer regionale spreiding in beeld gebracht worden.

- Regionale sturing op werklocaties, uitgeefbare kavels, positionering en meerwaarde voor de directe omgeving is relevant. De ontwikkeling van een regionale ontwikkelstrategie voor werken in vervolg op Regionaal Programma Werklocaties van Zuidoost Brabant is daarom van belang.

3. Bereikbaarheid en mobiliteit

Een goed functionerend mobiliteitssysteem is essentieel om de groei van de regio te ondersteunen. De bereikbaarheid en leefbaarheid van nieuwe woon- en werklocaties staat toenemend onder druk. Het MIRT-onderzoek bevestigt de reeds ingezette koers van de regio op mobiliteitstransitie. Aanvullende investeringen in het (trein)spoor, het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-netwerk (inclusief de Brainportlijnen), fietsinfrastructuur en multimodale overstappunten (hubs) blijven daarom noodzakelijk. Deze transitie vraagt om een integrale benadering waarin infrastructuur, gedragsverandering en ruimtelijke ontwikkeling op elkaar zijn afgestemd. Daarnaast is het noodzakelijk om het hoofd- en onderliggend wegennet op strategische punten te versterken, met name door de uitbreiding van de A58 Tilburg-Eindhoven, A2/N2 en A67 Eindhoven-Asten en de verbeterde gebiedsontsluiting noordoost.

4. Energievoorzieningen

De beschikbaarheid van energie-infrastructuur is een harde randvoorwaarde voor de groei van de regio. De huidige netcongestie belemmert de realisatie van woon- en werklocaties en vormt een risico voor de economische ontwikkeling. Focus op onderstaande aspecten is daarom essentieel om regionale groei tot 2050 en daarna te realiseren:

- Topprioriteit op twee nieuwe hoogspanningsstations: Een HS 380 KV station en een regionaal HS 150KV station (in Eindhoven-West).
- Ondanks de regionale verzwaringen van het net, blijft netcongestie onvermijdelijk. Om investeringen zo optimaal mogelijk te verbinden aan ruimtelijk-economische ontwikkelingen, zijn integrale keuzes nodig op regionaal niveau.
- Maximale inzet op vermogen beschikbaar krijgen uit het huidige en toekomstige netwerk

5. Groen-Blauw structuren

Het landschap en watersysteem van de Brainportregio zijn bepalend voor de ruimtelijke mogelijkheden en vormen een belangrijke vestigingskwaliteit. Klimaatopgaven zoals droogte, hittestress en piekberging vragen om gebiedsgerichte oplossingen die integraal worden meegenomen in de ruimtelijke strategie. Tegelijkertijd vraagt de groei in de Brainportregio ook om een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Deze beide opgaven komen samen in de ontwikkeling van een robuust groenblauw netwerk van parken, (top)landschappen, beekdalen en natuurgebieden die de kernen met elkaar verbinden. En bij ontwikkelingen voor wonen, werken en mobiliteit groen-blauwe structuren als volwaardig onderdeel van de gebiedsontwikkeling worden beschouwd.

6. Voorzieningen

De groei van de Brainportregio brengt een aanzienlijke voorzieningenopgave met zich mee. De groei van het aantal inwoners en arbeidsplaatsen vraagt om uitbreiding van basisvoorzieningen zoals zorg en onderwijs, maar ook om strategische keuzes voor regionale en topvoorzieningen zoals een MBO-campus, culturele instellingen en sportaccommodaties. Vooral in Eindhoven, Helmond, Veldhoven en de regionale knopen is de druk groot. Het is essentieel om

voorzieningen te matchen met de ruimtelijke ontwikkeling, zodat nieuwe wijken en werklocaties beschikken over een volwaardig aanbod.

Inzicht 3: Zes gebiedsgerichte ontwikkelpaden zodat groeien in balans tot 2035 en in de toekomst mogelijk blijft

In samenhang met de zes thematische opgaven, zijn voor de lange termijn ook zes gebiedsgerichte ontwikkelpaden gedefinieerd, zodat een gebalanceerde groei ook na 2035 mogelijk blijft. Deze gebiedsgerichte ontwikkelpaden zijn een vertaling van hoofdkeuzes naar operationele uitvoering. Deze zes ontwikkelpaden vormen samen met de randvoorwaarden voor groei in balans, en vormende basis voor vervolgafspraken tussen Rijk en regio:

- A. Eindhoven-West, Best, Veldhoven (Westflank) – Verdichting, mobiliteitstransitie, BIC Noord.
- B. Eindhoven-Oost, Helmond, Deurne (Oostflank); ook wel Brainportbaanconcept genoemd. Inclusief aanvullende verdichting rondom stations i.c.m. verhoging treinfrequenties, het verbeteren van bereikbaarheid met de auto (Oostzijde) en werklocatie Brainport-oost.
- C. Maarheeze, Eersel en kernen – Regionale knopen die de kernen van subregio's verbinden met het stedelijk gebied.
- D. Woensel en Geldrop – Verstedelijking en verdichting langs HOV-assen en in de Kanaalzone.
- E. Kernen in de MRE – Versterking mobiliteit, werklocaties, voorzieningen.
- F. Bovenregionaal buiten MRE – Samenwerking met 's-Hertogenbosch, Tilburg, Venlo, Weert en Meierijstad.

Samen richting realisatie Brainportregio groei in balans: MIRT-onderzoek 2025 vertaald naar concrete vervolgafspraken Rijk-Regio

De boodschap is helder: de groei van de Brainportregio komt niet vanzelf in balans. Alleen door gezamenlijke regie, integrale gebiedsontwikkeling en scherpe keuzes kunnen we de Brainportregio aantrekkelijk, leefbaar en economisch sterk houden – nu en richting 2050.

Om dit te realiseren, hebben Rijk en Regio een reeks samenhangende stappen en afspraken geformuleerd. Deze vormen het fundament voor de uitvoering van de hoofdkeuzes en ontwikkelpaden die voortkomen uit de actualisatie van het MIRT-onderzoek.

Het begint met het herbevestigen van de urgentie van maatregelen die al zijn ingezet. Denk aan de infrastructurele aanpassingen voor BIC-Noord, de MIRT-verkenning A2/N2, de Brainportlijn, de noordwestelijke ontsluiting en de doorstart van de A58. Ook grootschalige woningbouwlocaties binnen Eindhoven en Helmond zijn hierin cruciaal.

Tegelijkertijd wordt erkend dat niet alle onderdelen volledig zijn gefinancierd. Cruciale projecten zoals Spoorknoop Eindhoven en A67 Leenderheide-Geldrop vragen op korte termijn om aanvullende middelen en bestuurlijke inzet.

Daarnaast is er behoefte aan verdieping van eerder benoemde opgaven aan het hoofd- en onderliggend wegennet. Deze moeten worden uitgewerkt op basis van de nieuwste inzichten uit het MIRT-onderzoek.

Een belangrijk aandachtspunt is het tijdig realiseren van randvoorwaarden voor groei in balans. Dit vraagt om oplossingen voor netcongestie, voorzieningen, groen-blauw structuren, OV-exploitatie en ruimte voor werklocaties.

Voor de middellange en lange termijn wordt ingezet op gebiedsgerichte ontwikkelpaden. Rijk en Regio voeren gezamenlijk vervolgonderzoeken uit naar een integrale gebiedsvisie voor Eindhoven NW–Best–Veldhoven (Westflank) en het Brainportbaan-concept tussen Best, Eindhoven, Helmond en Deurne (Oostflank). Ook worden regionale knopen, ontwikkelassen en bovenregionale samenwerking verder uitgewerkt. Samenwerking met gemeenten in Noord-Brabant en Limburg biedt kansen voor het spreiden van wonen en werken.

De integraliteit van deze opgaven vraagt om gezamenlijke regie. Rijk en Regio werken aan een gezamenlijke uitvoeringsagenda als opvolging van het huidige verstedelijkingsakkoord, waarbij de Stuurgroep Verstedelijking en Mobiliteit de voortgang bewaakt.

Vervolgopgaven worden afgestemd in overleg met IenW en VRO en, indien nodig, geagendeerd op het BO Leefomgeving en BO MIRT. Het bredere gesprek over het MIRT-onderzoek vindt plaats in het BO Brainport.